

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	5
İÇİNDEKİLER	7
KISALTMALAR	15

BİRİNCİ BÖLÜM

MİLLETLERARASI USUL HUKUKUNUN TEMELLERİ

I. MİLLETLERARASI USUL HUKUKUNUN GENEL ÇERÇEVESİ	17
A. Kavram	17
B. Yapısal İlkeler	18
C. Kapsam.....	21
1. Genel Olarak	21
2. Kapsam Alanının Milletlerarası Boyutla Sınırlanması	22
II. MİLLETLERARASI USUL HUKUKUNDA ÜLKESELLİK PRENSİBİ	25
III. MİLLETLERARASI USUL HUKUKUNDA VASIFLANDIRMA.....	28
A. Kavram	28
B. Vasıflandırma Sorunu	30
IV. MİLLETLERARASI USUL HUKUKUNDA UYGULANACAK KURALLAR (GÖNDERME YAPILAN KURALLAR)	31
V. MİLLETLERARASI USUL HUKUKUNUN KAYNAKLARI.....	34
A. Millî Hukuk Kaynakları.....	35
1. Genel Olarak	35
2. 5718 Sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun.....	37
B. Milletlerarası Hukuk Kaynakları	38
C. Milletlerarası Usul Hukuku Karşılaştırmasının Önemi	41
VI. MİLLETLERARASI USUL HUKUKUNUN YAKIN BAĞLANTILI OLDUĞU ALANLAR.....	42

İKİNCİ BÖLÜM

MİLLETLERARASI YETKİ

I. GENEL HUSUSLAR	45
A. Usul Hukukunda “Yetki” Kavramı	45
B. Yer İtibariyle Yetki	46
C. Yer İtibariyle Yetkilendirme Sistemleri	46
D. Milletlerarası Yetki Kavramı	48
1. Diğer Kavramlardan Sınırlandırma	50
a. Yargı Yetkisi	50
b. Ülke İçi Yetki	50
E. Milletlerarası Yetki Temelleri ve Türleri	51
1. Milletlerarası Yetki Temelleri	51
a. Doğrudan-Dolaylı Milletlerarası Yetki	52
b. Milletlerarası Yerel Yetki	52
2. Milletlerarası Yetki Türleri	52
a. Genel Milletlerarası Yetki	53
b. Özel Milletlerarası Yetki	53
G. Milletlerarası Yetki Kurallarının Diğer Hukuk Kurallarıyla İlişkisi	54
1. Genel Olarak	54
2. Milletlerarası Yetki Kurallarının Kanunlar İhtilafı Kurallarından Farkı	54
3. Milletlerarası Yetki Kurallarının Maddî Hukuk Kurallarından Farkı	55
Ğ. Milletlerarası Yetki ve Uygulanacak Hukukun Karşılıklı Etkileşimi	55
H. Milletlerarası Yetkinin Belirlenmesi	56
1. Önemi	56
2. Yetkilendirme Temelleri	57
3. Yetkilendirme Esasları ve Menfaatler	57
4. Milletlerarası Yetkinin Bağlantı Noktaları	57
5. Milletlerarası Yetkinin Bulunma Anı: Milletlerarası Yetkinin Zaman İtibariyle Belirlenmesi	58
İ. Milletlerarası Yetki İhtilafları	58
1. Olumlu Yetki İhtilafları (Çoklu Yetki)	58
2. Olumsuz Yetki İhtilafları (Yetkisizlik)	60

II. TÜRK MAHKEMELERİNİN MİLLETLERARASI YETKİ SİSTEMİ	60
A. Hukukî Temeller	60
B. MÖHUK'un Milletlerarası Yetki Kuralları Sistematiği	61
C. MÖHUK'un Milletlerarası Yetki Kurallarının Birbiriyle İlişkisi	63
D. Genel Milletlerarası Yetki Kuralı.....	65
E. MÖHUK'ta Düzenlenen Özel Yetki Kuralları	66
1. Türklerin Kişi Hâllerine İlişkin Davalar	68
a. Genel Açıklamalar	68
b. Maddenin Uygulanma Koşulları.....	70
1) Genel Olarak	70
2) Yabancılık Unsuru.....	71
3) Davanın Türklerin Kişi Hâllerine İlişkin Olarak Açılması	72
a) Davanın Türk Vatandaşlarına İlişkin Olması	72
b) Davanın Kişi Hâllerine İlişkin Olması.....	73
4) Davanın Yabancı Bir Ülke Mahkemesinde Açılmamış Olması veya Açılmamış Olması.....	74
c. Milletlerarası Yetkili Türk Mahkemelerinin Tayini	77
d. Öneri	80
2. Yabancıların Kişi Hâllerine İlişkin Bazı Davalar	81
3. Miras Davaları.....	82
4. İş Sözleşmesi ve İş İlişkisi Davaları	83
5. Tüketici Sözleşmesine İlişkin Davalar	85
6. Sigorta Sözleşmesine İlişkin Davalar	86
F. Yargı Yeri Anlaşması	88
1. Genel Olarak	88
2. Hukuki Uyuşmazlıkların Yabancı Mahkemeler Önünde Görülmesi	90
a. Genel Hukuki Çerçeve.....	90
b. Hukuki Uyuşmazlığın Yabancı Devlet Mahkemelerinde Görülmesine İlişkin Anlaşmanın Usulî Koşulları	90
1) Usulî Geçerlilik Koşulları.....	90
2) Maddi Geçerlilik Koşulları	93
c. Yetki Anlaşmasının Şekli ve İspatı	93
d. Anlaşmanın Sonuçları	94
3. Türk Mahkemelerinin Yetkili Kılınması	95

a. Genel Çerçeve	95
b. Değerlendirme	98
4. Yabancı Dilde Yapılan Anlaşmalar: İktisadi Müesseselerde Mecburî Türkçe Kullanılması Hakkında Kanun ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar.....	100
G. Milletlerarası Yetkisizlik İtirazı	103
Ğ. Milletlerarası Tahkim İtirazı	104
H. Yabancı Arabuluculuk İtirazı	106

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK YARGILAMASINA İLİŞKİN HUSUSLAR

I. GİRİŞ AÇIKLAMALARI	107
II. YABANCILARIN YARGISAL STATÜSÜ	108
III. YABANCI TEMİNATI.....	110
A. Genel Olarak	110
B. Yabancıların Teminat Göstermesi Zorunluluğunun Uygulanma Esasları	111
C. Yabancıların Teminat Gösterme Zorunluluğunun Bulunmadığı Durumlar	112
1. Genel Olarak	112
2. Karşılıklılık	113
3. Teminat Gerektirmeyen Hâller	113
4. Durumları Özellik Arz Eden Yabancılar.....	114
a. Vatansızlar.....	114
b. Milletlerarası Koruma Statüsü Sahibi Yabancılar	114
c. Geçici Korumadan Yararlananlar	115
d. Mavi Kartlı Yabancılar.....	115
IV. MİLLETLERARASI DERDESTLİK	115
A. Genel Olarak	115
B. Yabancı Derdestlik İtirazı	116
1. Genel Olarak	116
2. Yabancı Hukuk Sistemlerinde Yabancı Derdestlik İtirazı	116
3. Türk Milletlerarası Usul Hukukunda Yabancı Derdestlik İtirazı	117
a. Hukukî Çerçeve.....	117
b. Yargıtay'ın Yaklaşımı.....	118
c. Öğreti	118
d. Değerlendirme	119

C. Milletlerarası Tahkim Derdestliği İtirazı	120
V. BEKLETİCİ MESELE.....	121
VI. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA TEDBİRLERİ.....	122
VII. MİLLETLERARASI İSPAT	123
A. İspat Kavramı.....	123
B. İspata Uygulanacak Hukuk	123
C. İspat Usulü ve Vasıtaları	123
D. İspat Yüğü	124
E. Hukukî İşlemlerin İspatı	124
1. Genel Olarak	124
2. Yurtdışında Yapılan Hukukî İşlemlerin İspatı	124
F. Yurtdışında Bulunan Deliller	124
G. Yabancı Belgeler	126
Ğ. Yurt Dışında Bulunan Delillerin Temini Usulleri	127
VIII. MİLLETLERARASI ADLÎ YARDIMLAŞMA	127
A. Genel Olarak.....	127
B. Milletlerarası Adlî Yardımlaşma Yoluyla Delil Temini	129
C. 18 Mart 1970 Tarihli Lahey Sözleşmesi	131
D. Yabancı Ülkede Diplomatik Memurlar, Konsoloslar ve Özel Memurlar Aracılığıyla Delil Temini Usulü	132
IX. MİLLETLERARASI TEBLİGAT	132
A. Genel Olarak.....	132
B. Milletlerarası Sözleşmeler Çerçevesinde Yurt Dışına Yapılan Tebligat.....	133
1. Genel Olarak.....	133
2. 15 Kasım 1965 tarihli Hukukî veya Ticarî Konularda Adlî veya Gayri Adlî Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair Lahey Sözleşmesine Göre Milletlerarası Tebligat	133
C. İç Hukuk Düzenlemelerine Göre Yurtdışına Tebligat.....	135
D. Türk Mahkemelerinde Yabancı Devlet Aleyhine Açılan Davalarda Tebligat.....	136
E. Yabancı Devlet Diplomatik ve Konsüler Temsilciliklerine Tebligat	136
F. Yabancı Devletlerden Gelen Tebligat Talepleri	137
X. YABANCI HUKUKUN TÜRK MAHKEMELERİNCE UYGULANMASI	137
A. Yabancı Ülke Hukukunun Muhtevasının Belirlenmesi ve Uygulanması Yabancı Ülke Hukukunun Kapsamı	137

B. Yabancı Ülke Hukukunun Maddî Olaya Uygulanması	137
C. Yabancı Hukukun Uygulanma Şekli.....	137
D. Türk Mahkemeleri Önünde Yabancı Hukuk	138

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YABANCI MAHKEME KARARLARININ TANINMASI VE TENFİZİ

I. MAHKEME KARARLARININ ÜLKE DIŞI ETKİLERİ.....	139
II. TANIMA-TENFİZ MÜESSESESİ	140
A. Genel Olarak	140
B. Tanıma ve Tenfiz Modellerinin Karşılaştırmalı Analizi	140
C. Tanıma	143
D. Tenfiz	144
III. TÜRK HUKUKUNDA YABANCI ÜLKE MAHKEME KARARLARININ TANINMASI VE TENFİZİ	144
A. Hukukî Çerçeve	144
B. 5718 Sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun Düzenleme Çerçevesi	145
C. Tanıma ve Tenfiz Koşulları	146
1. Genel Çerçeve	146
2. Tanıma ve Tenfizin Ön Koşulları	148
a. Kararın Yabancı Ülke Kararı Olması	149
b. Kararın Mahkemeden Verilmiş Olması.....	149
c. Kararın İlam Niteliğinde Olması.....	149
d. Kararın Özel Hukuk Konularına İlişkin Olması	150
e. Kararın Kesinleşmiş Olması	150
3. Tanıma ve Tenfizin Asli Koşulları	150
a. Genel Olarak.....	150
b. Karşılıklılık Koşulunun Sağlanması.....	152
c. Münhasır Yetki İhlalinin Bulunmaması.....	153
d. Aşırı Yetki İhlalinin Bulunmaması	154
e. Hükmün Kamu Düzenine Açıkça Aykırı Olmaması.....	154
f. Davalının Savunma Hakkına Uyulmuş Olması	156
4. Diğer Engel Sebeplerin Bulunmaması Koşulu	156
5. Değerlendirme	157
D. Yabancı Mahkeme Kararının İçeriğini Denetleme Yasağı.....	158

E. Tanıma ve Tenfiz Usulü	160
1. Genel Olarak	160
2. Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	160
3. Taraflar	160
4. Tanıma ve Tenfiz Başvurusu	161
5. Yargılama Usulü	163

BEŞİNCİ BÖLÜM

MİLLETLERARASI TAHKİM VE ARABULUCULUK

I. HUKUKİ UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜM YOLLARI.....	167
A. Genel Olarak.....	167
B. Tahkim Yolu	168
II. MİLLETLERARASI TAHKİME İLİŞKİN DÜZENLEMELER (HUKUKİ KAYNAKLAR)	168
A. Genel Olarak.....	168
B. Milletlerarası Düzenlemeler	169
1. 1923 Cenevre Protokolü.....	169
2. 1927 Cenevre Sözleşmesi	170
3. 10 Haziran 1958 Tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve İcrası Hakkındaki Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (New York Sözleşmesi)	170
4. 21 Nisan 1961 Tarihli Milletlerarası Ticari Tahkime Dair Avrupa Sözleşmesi (Cenevre Sözleşmesi)	170
5. 18 Mart 1965 Tarihli Devletler ile Diğer Devlet Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümlemesi Hakkında Sözleşme (ICSID – Washington Sözleşmesi)	170
6. UNCITRAL Milletlerarası Tahkim Model Kanunu	171
7. Avrupa Birliği Düzenlemeleri	171
C. Millî Düzenlemeler	171
D. Tahkim Kurumları Düzenlemeleri.....	172
E. Mercii Takdiri	172
III. TAHKİM SÜRECİ	172
A. Tahkim Başvurusu	172
B. Tahkim Yargılaması	174
IV. HAKEM KARARLARI	174
A. Genel Olarak.....	174

B. Türk Hakem Kararı - Yabancı Hakem Kararı Ayrımı.....	175
C. Hakem Kararlarına Karşı Hukuki Başvuru Yolları.....	175
V. YABANCI HAKEM KARARLARININ TANINMASI VE TENFİZİ	175
A. Hukukî Temeller	175
B. MÖHUK'a Göre Yabancı Hakem Kararlarının Türkiye'de Tanınması ve Tenfizi	176
1. Düzenleme Çerçevesi.....	176
2. Yabancı Hakem Kararlarının Tanıma-Tenfiz Koşulları	177
3. Ret Sebepleri.....	177
4. Tanıma ve Tenfiz Usulü	179
a. Görevli ve Yetkili Mahkeme	179
b. Başvuru.....	179
c. Yargılama Usulü.....	180
C. 10 Haziran 1958 Tarihli New York Sözleşmesi Uyarınca Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi.....	180
1. Genel Çerçevesi.....	180
2. Sözleşmenin Uygulanma Alanı	181
3. Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfiz Koşulları.....	183
a. Yabancı Hakem Kararının Tanınması ve Tenfizinin Ön Koşulu: Hakem Kararı Niteliği	183
b. Asli Koşullar	184
c. Mahkeme Tarafından Re'sen Dikkate Alınan Ret Sebepleri.....	185
4. Ret Nedenlerinin Hükmünü Kaybetmesi.....	185
5. Tanıma ve Tenfiz Usulü	185
D. Diğer Milletlerarası Sözleşmeler Uyarınca Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi	186
VI. YABANCI HAKEM KARARLARININ ETKİLERİ	187
VII. MİLLETLERARASI ARABULUCULUK.....	187
KAYNAKÇA.....	189